

กลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

Teaching Professional Organization Management Strategies According to the
Concept of Raising Professional Standard and Teacher Quality

พรทิพย์ ธีรภานนท์¹ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์² และ วลัยพร ศิริภิรมย์³

Porn-tip Teeranont¹ Pruet Siribanpitak² and Walaiporn Siripiom³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม และพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับ มาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการ ครูสภาและคณบดีคณะครุศาสตร์ จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI^{Modified} และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหาร การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสภาพ ที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) จุดแข็ง คือ การบริหารการออกใบอนุญาตฯ จุดอ่อน คือ การบริหารการต่อใบอนุญาตฯ การพักใช้ใบอนุญาตฯ การเพิกถอนใบอนุญาตฯ และการบริหาร การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โอกาส คือ นโยบายรัฐบาลและสภาพเทคโนโลยี และภาวะ คุกคาม คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และ 3) กลยุทธ์การบริหารฯ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ ปฏิรูปการบริหารใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และปรับปรุงการบริหารมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

คำสำคัญ: กลยุทธ์, องค์กรวิชาชีพครู, มาตรฐานวิชาชีพครู, ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู, คุณภาพครู

Article Info: Received 23 May, 2018; Received in revised form 27 July, 2018; Accepted 1 August, 2019

¹ อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม อีเมล: porntip.pun@chula.ac.th

Lecturer in Mathematics Department, Chulalongkorn University Demonstration Secondary School

Email: porntip.pun@chula.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: pruet.s@chula.ac.th

Lecturer in Educational Administration Division, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University Management and Leadership Email: pruet.s@chula.ac.th

³ อาจารย์สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: walaiporn52@yahoo.com

Lecturer in Educational Administration Division, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: walaiporn52@yahoo.com

Abstract

The purposes of this study were: 1) to investigate the current situation and the desirable scenario; 2) to analyze their strengths, weaknesses, opportunities and threats; and 3) to develop strategies according to the concept of raising teacher professional standards and teacher quality. Mixed research methodologies were used to conduct this study and the data were collected from the members of the Teachers' Committee and Deans of the Faculty of Education, totaling 118 people. The research tool was a questionnaire. Frequency, percentage, mean, standard deviation, PNI_{Modified} index, and content analysis were used to analyze the data. The findings revealed that: 1) the current licensing situation for the teacher profession was ranked high and the desirable scenario of the setting of the specifications of teaching professional standards was ranked highest; 2) the strength lay in the licensing of the teaching profession while the weaknesses were perceived as the extension of the teacher profession license and the setting of the specifications of teaching professional standards. The opportunities involved government policy and technology, while the threats constituted the economic and social conditions; and 3) the strategies has two main strategies; which were (1) the issuance of the teacher profession license to raise teacher professional standards and teacher quality, and (2) the management of teacher professional standards and teacher quality.

Keywords: strategy, teacher professional organization, teacher professional standards, teaching license, teacher quality

บทนำ

การบริหารการศึกษาเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ เมื่อพิจารณาผลผลิตของคุณภาพการศึกษาในด้านทรัพยากรมนุษย์ สิ่งสำคัญอันดับแรก คือ ผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการปฏิรูปและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งระบบ ให้สัมพันธ์กันระหว่างหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียน สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และยังเป็นที่คาดหวังว่า ผลการจัดอันดับการศึกษาไทยจากผลการทดสอบ PISA จะอยู่ในอันดับที่สูงขึ้น (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ผู้เรียนที่มีคุณภาพต้องเกิดจากครูที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Blackford et al. (2012) ที่กล่าวว่า คุณภาพของระบบการศึกษามาจาก

คุณภาพของครู

งานวิจัยขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] (2013) ยืนยันว่า คุณภาพของครูส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน การแก้ไขในสิ่งที่สูญเสียไปจากการขาดโอกาสของผู้เรียนอันเนื่องมาจากครูที่ขาดคุณภาพเป็นไปได้น้อยมาก แม้ว่าผู้เรียนจะได้กลับมาเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพดีภายหลังก็ตาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในด้านการพัฒนาคุณภาพครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เล็งเห็นว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศให้มีพลัง สร้างให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียนและประเทศต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ประกอบกับ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่เน้นการยกระดับคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ มุ่งองค์ความรู้ที่สำคัญและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) กล่าวได้ว่า คุณภาพครูเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเพราะการที่มีครูดีและมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ผลการวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2554) พบว่า รายการกิจกรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการ คือ การทำวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา การเข้าฟังการบรรยาย อภิปราย ประชุมปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ในขณะที่รายการมาตรฐานการปฏิบัติงานรายการอื่นยังมีการดำเนินการในระดับน้อย โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานว่าควรเป็นกิจกรรมที่สะท้อนการปฏิบัติงานในลักษณะ “สมรรถนะ” ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งกิจกรรมแต่ละรายการต้องไม่ทับซ้อนกัน

เครื่องมือหรือหลักฐานที่เป็นตัวชี้วัดประการหนึ่งว่าครูเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสำหรับการจัดการเรียนการสอน คือ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทำให้มีสิทธิในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยระบุไว้ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

(2546) มาตรา 43 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Hammond et al. (1999) พบว่า คุณภาพของการศึกษาไม่สอดคล้องกับคุณภาพของครูที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กล่าวคือ การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นมีคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ และการมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอาจไม่ได้ทำให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้น สอดคล้องกับ สวนดุสิตโพล (2553) ที่พบปัญหาและอุปสรรคในการออกและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ 1) ความล่าช้าในกระบวนการในการออกและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 2) การขาดความรู้และความเข้าใจในการทำงานของกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกและการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และ 3) ความสะดวกในการรับบริการเนื่องจากสถานที่ค่อนข้างคับแคบไม่เพียงพอต่อผู้ขอใช้บริการ

ข้อมูลที่กำลังมาข้างหน้าเป็นสาเหตุให้ต้องสร้างหรือพัฒนากลยุทธ์เชิงรุกเพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรวิชาชีพครูและหากกลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบันและในอนาคต ให้มีความเป็นสากลในการวางระบบการบริหารมากขึ้น โดยส่งเสริมครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ประกอบกับ ผลการวิจัยของ พงษ์ฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ (2551) ที่พบว่า การจัดการศึกษาของประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร จำเป็นต้องมีการพัฒนากลยุทธ์การบริหารในด้านมาตรฐานวิชาชีพครูซึ่งเป็นเกณฑ์ในการวัดคุณภาพครู และการบริหารใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่กล่าวไปข้างต้นว่า เปรียบเสมือนเครื่องมือแสดงคุณภาพครูเช่นกัน ทั้งนี้ ในด้านการบริหารใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูพิจารณา 3 ด้าน คือ การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครูให้สูงขึ้นกว่าเดิม การพัฒนากลยุทธ์สามารถนำมาซึ่งการกำหนดทิศทางการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ด้วยแนวคิดที่กำลังมาข้างหน้า การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครูเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารเชิงรุกในการพัฒนากระบวนการผลิตตามเส้นทางวิชาชีพและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูอย่างเป็นระบบ โดยมีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้ประเทศได้ครูที่มีคุณภาพและศักยภาพ เป็นเสาหลักของการปฏิรูปทางการศึกษา เพื่อให้เกิด

ผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยผลการวิจัยดังกล่าวนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาระบบการบริหารและพัฒนาครูสภา ตลอดจนการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และพัฒนานโยบายให้การบริหารงานของครูสภามีประสิทธิภาพสูงขึ้น เป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ยกระดับคุณภาพครู และสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และดำเนินการประเมินกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน กรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยสาระ 4 ประเด็น ดังนี้

การบริหารองค์กรวิชาชีพครู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู 2) การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู 3) การต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และ 4) การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาครูและวิชาเฉพาะ 3) ด้านการปฏิบัติการสอน และ 4) ด้าน

จรรยาบรรณวิชาชีพครู

คุณภาพครู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ และ 4) การปฏิบัติตน

การพัฒนากลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์ SWOT การกำหนดกลยุทธ์ และการปรับปรุงกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์วิชาชีพครู ตามแนวทางการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการครูสภา และคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 167 คน ตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายได้ จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์วิชาชีพครูตามแนวทางการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า สภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.992 และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.990 หมายความว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงสูงมาก สามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของการบริหารองค์วิชาชีพครูตามแนวทางการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู โดยการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารองค์วิชาชีพครูตามแนวทางการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและคุณภาพครู เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (สุมิล ว่องวานิช, 2558)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์วิชาชีพครู โดยร่างเป็นกลยุทธ์ ฉบับที่ 1 จัดทำตาราง TOWS matrix จากนั้นนำ SWOT ที่วิเคราะห์มาใส่ลงในตาราง TOWS โดยเรียงค่าดัชนี PNI_{Modified} ของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จากมากไปน้อย แล้วจึงจับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและนอก ตามขั้นตอนของ พงษ์สิทธิ์ บรรณพิทักษ์ และคณะ (2551) แล้วนำร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 1 ที่ได้ไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการครูสภา จำนวน 8 คน รองเลขาธิการครูสภา จำนวน 1 คน รองอธิการบดี จำนวน 2 คน คณบดี

คณะครุศาสตร์ จำนวน 7 คน ครู จำนวน 6 คน ข้าราชการบำนาญ จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง นำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเป็นร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 จากนั้นดำเนินการตรวจสอบ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยสนทนา กลุ่ม (focus group) และเปิดเวทีประชาพิจารณ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็น ไปได้ในด้านการนำไปใช้ เพื่อพัฒนาร่าง ฉบับที่ 2 เป็นกลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตาม แนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครูฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์กร วิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า การบริหารการออกใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุด ($M = 3.69$, $SD = 1.01$) อยู่ในระดับมาก ส่วนการบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ($M = 3.49$, $SD = 0.93$) มีค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบันต่ำที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดย การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด ($M = 4.70$, $SD = 0.55$) ส่วนการบริหารการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ($M = 4.67$, $SD = 0.70$) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด (ตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์กรวิชาชีพครู: การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน

การบริหารองค์กรวิชาชีพครู	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล	ลำดับ	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล	ลำดับ
1. การบริหารการกำหนด มาตรฐานวิชาชีพครู	3.49	0.93	ปาน กลาง	4	4.70	0.55	มาก ที่สุด	1
2. การบริหารการออกใบ อนุญาตประกอบวิชาชีพครู	3.69	1.01	มาก	1	4.69	0.55	มาก ที่สุด	2

ตาราง 1 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์การวิชาชีพครู: การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การบริหารองค์การวิชาชีพครู	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	M	SD	แปลผล	ลำดับ	M	SD	แปลผล	ลำดับ
3. การบริหารการต่อไป อนุญาตประกอบวิชาชีพครู	3.51	0.98	มาก	2	4.64	0.62	มากที่สุด	3
4. การบริหารการพักใช้และ เพิกถอนใบอนุญาตฯ	3.50	1.13	มาก	3	4.61	0.70	มากที่สุด	4

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า สภาพปัจจุบันของทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดย สภาพสังคมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุด ($M = 3.36$, $SD = 0.98$) รองลงมา คือ นโยบายรัฐบาล ($M = 3.35$, $SD = 0.99$) สภาพที่พึงประสงค์ของทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนโยบายรัฐบาลมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด ($M = 4.61$, $SD = 0.65$) รองลงมา คือ สภาพสังคม ($M = 4.61$, $SD = 0.62$) (ตาราง 2)

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์การวิชาชีพครู: การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การบริหารองค์การวิชาชีพครู	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	M	SD	แปลผล	ลำดับ	M	SD	แปลผล	ลำดับ
1. นโยบายรัฐบาล (P)	3.35	0.99	ปานกลาง	2	4.61	0.65	มากที่สุด	1
2. สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.26	0.97	ปานกลาง	4	4.51	0.67	มากที่สุด	4
3. สภาพสังคม (S)	3.36	0.98	ปานกลาง	1	4.61	0.62	มากที่สุด	2
4. สภาพเทคโนโลยี (T)	3.29	0.97	ปานกลาง	3	4.58	0.63	มากที่สุด	3

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

จุดแข็งและจุดอ่อนได้มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ส่วนโอกาสและภาวะคุกคามได้มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจากการวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีจุดแข็ง จำนวน 5 ด้าน จุดอ่อนจำนวน 7 ด้าน โอกาส จำนวน 6 ด้าน และภาวะคุกคาม จำนวน 6 ด้าน สำหรับโอกาสและภาวะคุกคามผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านที่มีอิทธิพลมากที่สุดหรือมีค่า PNI^{Modified} มากที่สุดสำหรับนำไปใช้ในการวิเคราะห์ SWOT และการพัฒนาาร่างกลยุทธ์ต่อไป (ตาราง 3)

ตาราง 3

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จำแนกรายด้านของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	ภาวะคุกคาม (T)
S1: การวางแผนกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู (0.329)	W1: การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู (0.345)	O1: การนำมาตราฐานฯ ไปใช้รับรองหลักสูตรการผลิตครู (0.381)	T1: การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู (0.383)
S1.1: ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู (0.196)	W2: การนำมาตราฐานฯ ไปใช้รับรองหลักสูตรการผลิตครู (0.361)	O1.1: สภาพเทคโนโลยี (0.354)	T1.1: นโยบายรัฐบาล (0.394)
S2: การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (0.272)	การผลิตครู (0.411)	O2: การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (0.359)	T1.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.413)
S3: การกำหนดเกณฑ์การออกใบอนุญาตฯ (0.146)	W2.1: ด้านความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน (0.411)	O2.1: นโยบายรัฐบาล (0.356)	T2: การวางแผนกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู (0.384)
S3.1: อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี (0.147)	W2.2: ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาครูและวิชาเฉพาะ (0.400)	O2.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.350)	T2.1: สภาพเทคโนโลยี (0.389)
S3.2: ต้องไม่เป็นผู้มีคุณสมบัติเสื่อมเสีย (0.131)	W2.3: ด้านการปฏิบัติการสอน (0.354)	O2.3: สภาพสังคม (0.334)	T3: การประเมินมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อออกใบอนุญาตฯ (0.374)
S3.3: ต้องไม่เป็นคนไร้ความสามารถ (0.134)	W3: การประเมินมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อออกใบอนุญาตฯ (0.432)	O3: การกำหนดเกณฑ์การออกใบอนุญาตฯ (0.345)	T3.1: นโยบายรัฐบาล (0.376)
S3.4 ต้องไม่เคย	W3.1: ด้านความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน (0.476)	O3.1: นโยบายรัฐบาล	T3.2: สภาพเศรษฐกิจ

ตาราง 3 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จำแนกรายด้านของการบริหารองค์การวิชาชีพครู
ตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	ภาวะคุกคาม (T)
ต้องโทษจำคุกฯ (0.127)	W3.2: ด้านการปฏิบัติ การสอน (0.467)	(0.336) O3.2: สภาพเศรษฐกิจ	(0.368) T3.3: สภาพสังคม
S4: การกำหนดเกณฑ์ การต่อใบอนุญาตฯ (0.162)	W4: การบริหารการต่อ ใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู (0.323)	(0.332) O3.3: สภาพสังคม (0.315)	(0.353) T3.4: สภาพเทคโนโลยี (0.398)
S4.1: ดำเนินการขอต่อ อายุก่อนวันหมดอายุฯ (0.157)	W5: การประเมิน คุณภาพครูที่ต่อ ใบอนุญาตฯ (0.535)	O3.4: สภาพ เทคโนโลยี (0.394) O4: การกำหนดเกณฑ์ การต่อใบอนุญาตฯ	T4: การบริหารการต่อ ใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู (0.405)
S4.2: มีคุณสมบัติตามที่ กำหนดฯ (0.154)	W5.1: ด้านการบริหาร การจัดการเรียน	(0.384)	T4.1: นโยบายรัฐบาล (0.393)
S4.3: ไม่มีลักษณะต้อง ห้ามฯ (0.155)	การสอน (0.558) W5.2: ด้านการปฏิบัติ ตน (0.617)	O4.1: นโยบายรัฐบาล (0.362)	T4.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.411)
S5: การกำหนดเกณฑ์ การพักใช้และเพิกถอน ใบอนุญาตฯ (0.287)	W6: การบริหารการพัก ใช้และเพิกถอนใบ อนุญาตฯ (0.318)	O4.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.394) O4.3: สภาพสังคม (0.392)	T4.3: สภาพสังคม (0.416) T4.4: สภาพเทคโนโลยี (0.402)
S5.1: ครูที่ถูกฟ้องคดี อาญาฯ (0.287)	W7: การดำเนินการ การพักใช้และเพิกถอน ใบอนุญาตฯ (0.350)	O4.4: สภาพเทคโนโลยี (0.386)	T5: การประเมิน คุณภาพครูที่ต่อใบ อนุญาตฯ (0.428)
S5.2: การพักใช้ ใบอนุญาตฯ (0.262)	W7.1: การตรวจสอบ เรื่องฯ (0.366)	O5: การบริหารการพัก ใช้และเพิกถอนใบ อนุญาตฯ (0.370)	T5.1: นโยบายรัฐบาล (0.424)
S5.3: กรณีการทำผิด ร้ายแรงฯ (0.259)	W7.2: การดำเนินการ สืบสวนฯ (0.402)	(O5.1: นโยบายรัฐบาล (0.359)	T5.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.428)
S5.4: ผู้ถูกพักถอน ใบอนุญาตฯ (0.255)	W7.3: การแต่งตั้งคณะ อนุกรรมการฯ (0.380)	O5.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.357)	T5.3: สภาพสังคม (0.442)
	W7.4: การแจ้งข้อกล่าว หาฯ (0.363)	O5.3: สภาพ เทคโนโลยี (0.386) O6: การกำหนดเกณฑ์ การพักใช้และเพิกถอน ใบอนุญาตฯ (0.361)	T5.4: สภาพเทคโนโลยี (0.418) T6: การดำเนินการ การพักใช้และเพิกถอน ใบอนุญาตฯ (0.380)

ตาราง 3 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จำแนกรายด้านของการบริหารองค์วิชาชีพครู
ตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	ภาวะคุกคาม (T)
		O6.1: นโยบายรัฐบาล (0.351)	T6.1: นโยบายรัฐบาล (0.366)
		O6.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.349)	T6.2: สภาพเศรษฐกิจ (0.366)
		O6.3: สภาพสังคม (0.365)	T6.3: สภาพสังคม (0.390)
		O6.4: สภาพ เทคโนโลยี (0.377)	T6.4: สภาพเทคโนโลยี (0.396)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหลังข้อความคือค่า PNI_{Modified}

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมภายในที่มากที่สุด คือ การบริหาร
การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู (PNI_{Modified} = 0.345) ส่วนการบริหารการออกใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพครู (PNI_{Modified} = 0.272) น้อยที่สุด สำหรับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น
ของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มากที่สุด คือ การบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
(PNI_{Modified} = 0.405) ส่วนการบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (PNI_{Modified}
= 0.359) น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาประกอบกับผลการจับคู่กลยุทธ์สามารถสร้างแนวกลยุทธ์ได้ 4 แนวทาง
ได้แก่ 1) แนวกลยุทธ์การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นการลดจุดอ่อนและ
ลดภาวะคุกคามด้านเศรษฐกิจ เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน 2) แนวกลยุทธ์การบริหาร
การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นการเสริมจุดแข็งและโอกาสทางด้านนโยบาย
รัฐบาล เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก โดยนำจุดแข็งที่มีมาเสริมสร้างและนำโอกาสที่เปิดให้
มาสร้างประโยชน์เพิ่มขึ้น 3) แนวกลยุทธ์การบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
เป็นการลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภาวะคุกคามด้านสังคม และ 4) แนวกลยุทธ์การบริหาร
การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นการเสริมโอกาสและลดจุดอ่อน
ด้านเทคโนโลยี โดยแก้ไขจุดอ่อนและนำโอกาสที่เปิดให้มาทำเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ (ตาราง 4)

ตาราง 4

ผลการจับคู่กลยุทธ์ของการบริหารองค์การวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

รายการ	ค่า PNI ^{Modified} ของ สภาพแวดล้อม		ค่า PNI ^{Modified} ของ สภาพแวดล้อม		คู่กลยุทธ์
	ภายใน		ภายนอก		
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะ คุกคาม	
1. การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู	-	0.345	-	0.383	WT _E
1.1 การวางแผนกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู	0.329	-	-	0.384	ST _T
1.2 การนำมาตรฐานฯไปใช้รับรองหลักสูตร การผลิตครู	-	0.361	0.381	-	WO _T
2. การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู	0.272	-	0.359	-	SO _P
2.1 การกำหนดเกณฑ์การออกใบอนุญาตฯ	0.146	-	0.345	-	SO _T
2.2 การประเมินมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อ ออกใบอนุญาตฯ	-	0.432	-	0.374	WT _T
3. การบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู	-	0.323	-	0.405	WT _S
3.1 การกำหนดเกณฑ์การต่อใบอนุญาตฯ	0.162	-	0.384	-	SO _E
3.2 การประเมินคุณภาพครูที่ต่อใบ อนุญาตฯ	-	0.535	-	0.428	WT _S
4. การบริหารการพักใช้และเพิกถอนใบ อนุญาตฯ	-	0.318	0.370	-	WO _T
4.1 การกำหนดเกณฑ์การพักใช้และเพิก ถอนใบอนุญาตฯ	0.287	-	0.361	-	SO _T
4.2 การดำเนินการการพักใช้และเพิกถอน ใบอนุญาตฯ	-	0.350	-	0.380	WT _T

3. ผลพัฒนากลยุทธ์ฯ จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix ของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

ผู้วิจัยพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครูได้ 2 กลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์รอง และ 15 วิธีดำเนินการ โดยเรียงลำดับกลยุทธ์รองตามค่าของดัชนีความต้องการจำเป็น ซึ่งพิจารณาาร่วมกันทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (ตาราง 5)

ตาราง 5

กลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
1. ปฏิรูปการบริหารใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู	1.1 ปฏิรูปการบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู	1.1.1 เปลี่ยนรูปแบบการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากเดิมเป็นการต่อทุก 5 ปี จำนวน 2 ครั้ง โดยการต่อครั้งที่ 3 เป็นการต่ออายุตลอดชีพ 1.1.2 ใช้วิธีการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นแบบ one-stop service เพื่ออำนวยความสะดวกให้รวดเร็วขึ้น ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรในองค์กรวิชาชีพครูให้มีศักยภาพและจิตใจที่พร้อมให้บริการ (service minded) 1.1.3 ออกแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยเน้นการประเมินตนเองและปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐานก่อนขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทั้งยังสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการขององค์กรวิชาชีพครูระหว่างรอผล และรับแจ้งผลได้จากทางระบบดังกล่าว 1.1.4 ประเมินคุณภาพครูที่ขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยเน้นการประเมินด้านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติตนของครูให้มากขึ้น พร้อมทั้งกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คุณภาพการสอนนั้นเกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 5 (ต่อ)

กลยุทธ์การบริหารองค์การวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
กลยุทธ์หลัก การบริหารการพักใช้ และเพิกถอนใบ อนุญาตประกอบ วิชาชีพครู	1.2 ปรับปรุง	1.2.1 ปรับปรุงการดำเนินการพักใช้และเพิกถอน
	การบริหารการพักใช้	ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยการแต่งตั้งคณะ
	และเพิกถอนใบ	กรรมการจรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นผู้รับผิดชอบ
	อนุญาตประกอบ	1.2.2 ระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้
วิชาชีพครู	วิชาชีพครู	ส่วนเสีย (stakeholders) เพื่อปรับปรุงเกณฑ์การพักใช้
		และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูให้เป็นรูป
		ธรรมมากขึ้น และออกแบบกระบวนการอุทธรณ์ เพื่อ
		ลดขั้นตอนการดำเนินการให้มีความรวดเร็วและ
		คล่องตัวขึ้น
		1.2.3 จัดทำคู่มือเกี่ยวกับเกณฑ์และการดำเนินการ
		พักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
		1.2.4 ออกแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์และจัดทำคู่มือ
		เกี่ยวกับกระบวนการอุทธรณ์ให้สามารถตรวจสอบ
		ข้อมูลแต่ละขั้นตอนได้
1.3 พัฒนา	การบริหารการออก ใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู	1.3.1 ระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้
		ส่วนเสียรวมถึงพิจารณาฐานงานวิจัยทั้งของไทยและ
		ต่างประเทศในรอบทศวรรษ เป็นแนวทางในการพัฒนา
		ระบบการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแนวใหม่
		ที่ต้องผ่านการสอบ
		1.3.2 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาข้อสอบวัดครูผู้ขอรับ
		ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยเน้นการประเมิน
		ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน และการปฏิบัติการสอนของครู
		มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการขับเคลื่อนปฏิรูป
		วิชาชีพครู 4.0 ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ
		1.3.3 ออกแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์และคู่มือการใช้
		สำหรับระบบการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
		แนวใหม่ที่ต้องผ่านการสอบ โดยสามารถตรวจสอบ
		ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านระบบได้อย่างสะดวก รวดเร็วและ
		ถูกต้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

กลยุทธ์การบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
2. ปรับปรุงการบริหารมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู	2.1 ปรับปรุงการนำมาตรฐานวิชาชีพครูไปใช้รับรองปริญญา	2.1.1 ออกแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์และคู่มือการใช้สำหรับตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยเน้นการประเมินตนเองและปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐานก่อนขอรับการรับรองปริญญา 2.1.2 กำกับ-ติดตามกระบวนการดำเนินงานของแต่ละหลักสูตร มีการสุ่มตรวจภาคสนามเพื่อประกอบการประเมินมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิตและมาตรฐานบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง
	2.2 ปรับปรุงให้สามารถยกระดับคุณภาพครูได้อย่างแท้จริง	2.2.1 ระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงพิจารณาฐานงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศในรอบทศวรรษ เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โดยใช้สมรรถนะเป็นฐานให้ครอบคลุมสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน คือ สมรรถนะความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน สมรรถนะเกี่ยวกับวิชาครูและวิชาเฉพาะ สมรรถนะการปฏิบัติการสอน และสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 และทักษะในศตวรรษที่ 21 2.2.2 ปรับระบบการบริหารงานขององค์กรวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูแนวใหม่ ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนในองค์กรทราบถึงบทบาท ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยจิตสำนึกที่ดี ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกัน มีระบบการประเมินที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารองค์กรวิชาชีพครูในด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เกี่ยวกับการบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และการบริหาร

การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สนองต่อการดำเนินงานของคุรุสภา และความคิดเห็นของสังคมอยู่ในเกณฑ์ดี ผลลัพธ์ที่ได้จากการบริหารทั้ง 3 ด้าน มีคุณภาพ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนด

ส่วนด้านมาตรฐานวิชาชีพ ในเรื่องของการบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูในด้านการนำ มาตรฐานวิชาชีพครูไปใช้ในการรับรองหลักสูตรการผลิตครู ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ใน ปัจจุบันพบว่า มีหลายสถาบันที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต ปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558) ซึ่งเป็นประเด็นที่ ต้องแก้ไขเพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพของมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิตและ มาตรฐานบัณฑิต ในการปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564 ที่เน้นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน วิชาชีพครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในด้านการพัฒนาคุณภาพครูให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและ พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ส่วนการบริหาร การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูมีค่าต่ำที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา (2555) ที่พบว่า สภาพปัญหาในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพโดยรวม ยังมีน้อย โดยอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การบริหารการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับ มาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานทั้ง 4 ด้าน มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คุรุสภากำหนด สำหรับการบริหาร การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด และอยู่ในระดับมาก ที่สุด ในเรื่องการวางแผนกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู สะท้อนให้เห็นว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญมากใน การเป็นครู สอดคล้องกับ Council of Chief State School Officers (2011) ของประเทศ สหรัฐอเมริกาที่เน้นเรื่องมาตรฐานจรรยาบรรณเป็นเรื่องหลัก และ Australian Institute

for Teaching and School Leadership (2011) ของประเทศออสเตรเลียที่มีมาตรฐานจรรยาบรรณ ได้แก่ จรรยาบรรณการเรียนรู้วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล และสังคม

3. จุดแข็งของการบริหารองค์กรวิชาชีพครูตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพครู คือ การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู แสดงให้เห็นว่า ครูสุกามีการบริหารงานในด้านนี้เป็นที่ประจักษ์ มีประสิทธิภาพและมาตรฐานชัดเจน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของการบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พบว่า ด้านที่ส่งเสริมให้เกิดจุดแข็ง คือ การกำหนดเกณฑ์การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สะท้อนให้เห็นว่า ครูสุกามีการป้องกันบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามและการันตีคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอยู่ในมาตรฐานที่ดี โดยเกณฑ์ดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 44

4. จุดอ่อนของการบริหารองค์กรวิชาชีพครู

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านการนำมาตรฐานวิชาชีพครูไปใช้รับรองหลักสูตรการผลิตครู พบว่ามี 3 องค์ประกอบย่อยที่เป็นจุดอ่อน คือ ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับวิชาครูและวิชาเฉพาะ และการปฏิบัติการสอน ด้วยตัวสะท้อนคุณภาพของครู คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (OECD, 2013) เมื่อพิจารณาผลการประเมินของคะแนน PISA ของประเทศไทย จาก PISA 2000 จนถึง PISA 2015 พบว่า ผลการประเมินในด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการอ่าน และด้านคณิตศาสตร์มีแนวโน้มลดลง โดยการอ่านเป็นด้านที่มีคะแนนการลดลงมากที่สุด รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านการประเมินคุณภาพครูที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พบว่า การปฏิบัติตนและการบริหารจัดการเรียนการสอนเป็นจุดอ่อน อาจเป็นเพราะครูบางส่วนสนใจในการพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ทำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอาจไม่มากเท่าที่ควร ไม่สามารถบริหารจัดการเวลา และชั้นเรียนอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสุกาคควรกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงคุณภาพครูด้านการปฏิบัติตนและการบริหารจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นเนื่องจากยังเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา ย่อมส่งผล

ต่อการยกระดับคุณภาพของครูให้สูงขึ้น ซึ่ง สิริวรรณ มีรอด (2553) กล่าวว่า นโยบายการต่อบัณฑิตประกอบวิชาชีพครูมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ ทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านการดำเนินการการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พบว่ามี 4 องค์ประกอบย่อยที่เป็นจุดอ่อน อาจเป็นเพราะว่าในขั้นตอนต่าง ๆ มีการใช้เวลาในการดำเนินการนาน สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2553 (2553) เมื่อพิจารณางานวิจัยของทิพย์คันธา แก้วสุข (2556) พบว่า ความไม่เป็นกลางในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากการมีตำแหน่งหน้าที่ซ้อนทับ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ทางคุรุสภาต้องหาแนวทางการจัดการให้มีความเหมาะสมต่อไป

5. ภาวะคุกคามต่อการบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และการบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู คือ ปัจจัยด้านสภาพเทคโนโลยี เมื่อพิจารณางานวิจัยของพัชริกา ปันล้น (2552) พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาจะได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนา และแนวโน้มการพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู คือ องค์กรวิชาชีพครูจะได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย และเป็นสากลขึ้น จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีเป็นภาวะคุกคามที่คุรุสภาควรตระหนักและหาวิธีการป้องกันเพื่อให้การบริหารการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และการบริหารการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้รับการยกระดับให้สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเรื่อง กลยุทธ์การนำมามาตรฐานวิชาชีพครูไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูสากล เพื่อให้เกิดผลิตภาพสูงสุด และนำผลการวิจัยมาพัฒนามาตรฐานวิชาชีพของไทยให้เทียบเคียงสากล ก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามความมุ่งหวังของนโยบายรัฐบาล และการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้/ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการนำเกณฑ์คุรุสภาไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560–2564). สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2553. (2553, 30 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 152 ง. หน้า 69-88.
- ทิพย์คันธา แก้วสุข. (2556). ปัญหาที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. (2546, 11 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 ตอน 52 ก. หน้า 1-30.
- พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ. (2551). *กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดย เครือข่ายการวิจัยแผนงานวิจัยสหวิทยาการด้านคุณภาพชีวิตชุมชน*. สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พัชริกา ปันลั่น. (2552). *การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาและแผนกลยุทธ์ องค์การวิชาชีพครูของประเทศไทย โดยใช้เทคนิค อี ดี เอฟ อาร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม Classical test theory*. โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *สรุปผลการวิจัย PISA 2015*. Google Drive. <https://drive.google.com/file/d/0BwqFSkq5b7zScUJOOV9ldUNfTlk/view>
- สวนดุสิตโพล. (2553). “คุรุสภา” ในสายตาของ “ครู และผู้ประกอบวิชาชีพ”. http://dusitpoll.dusit.ac.th/polldata/2553/2553_109.html

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. <http://www.secondary3.go.th/main/sites/default/files/e-bookN2557.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2555). มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน. โบนัส ปริเพลส.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). รายชื่อสถาบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิตปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี). คุรุสภา. <http://www.ksp.or.th/ksp2013/download-file/index.php?ref=oGA3Z0jjoGSapKESnJE4nKOxoFM3p0kyoJkanKETnJl4oaOCos3EHkhoJ9anKE0nJA4LDoSo3QoSo3Q>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริวรรณ มีรอด. (2553). ผลกระทบของนโยบายการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่มีต่อครูและผู้เรียน: การวิจัยแบบผสม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนาตัวบ่งชี้กิจกรรมการพัฒนาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อการขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

ภาษาอังกฤษ

Australian Institute for Teaching and School Leadership. (2011). *Australian professional standards for teachers*. Australian Institute for Teaching and

- School Leadership. http://www.aitsl.edu.au/docs/default-source/apst-resources/australian_professional_standard_for_teachers_final.pdf
- Blackford, K., Olmstead, G., & Stegman, C. (2012). Teacher licensure and qualified teachers: Are certification examinations enough?. *American Journal of Educational Studies*, 5(1), 5–19.
- Council of Chief State School Officers. (2011). *Interstate teacher assessment and support consortium (InTASC) model core teaching standards: A resource for state dialogue*. http://www.ccsso.org/Documents/2011/InTASC_Model_Core_Teaching_Standards_2011.pdf
- Hammond, L. D., Wise, A. E., & Klein, S. P. (1999). *A license to teach: Raising standards for teaching*. Wiley.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2013). *Learning standards, teaching standards and standards for school principals: A comparative study*. <http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP%282013%2914&docLanguage=En>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper and Row.